

řem“. Vyčítal bych si jako nešetrnost k němu, kdybych ho nepozval na svou výstavu (v únoru 1930 v Aventinu). Doufám, že se mu mé práce budou líbit, jako dosud vždy, ovšem vystavuji se tím nebezpečí, že mne bude moci nazývat potom delší dobu neprodukcujícím literátem.

Když jsem napsal první Koutek generace, spílal mně K. Teige krvežíznivě, že nejmenuji jednotlivce a neukazuji na ně prstem, a dnes mně asi bude spílat znovu, ač jsem učinil výjimku jen kvůli němu.

Pro příští čísla chystá Odeon řadu článků na podkladě čistě ideovém a zásadním a napříště nebude se již zabývat problémy a osudy jednotlivců, ponechávaje tyto osobní šarvátky týdeníku, jako je např. Tvorba, kde, jak se zdá, budou dlouho na stálém pořadu.

Pavol Senft: SVOBODNÍ BÁSNÍCI ČI REVOLUČNÍ SPISOVATELÉ?

Byli kdysi měšťáčtí revolucionáři. Bojovali za osud třídy, která měla před sebou své sociální poslání. Mluvčí této třídy, umělci a básníci, požadovali politickou svobodu, rovnoprávnost v produkci, účast všech potlačovaných na moci (potlačovanými byli tehdy měšťáci). Žádali tedy rovnost, volnost, demokracii...

Též roku 1929 vyskytují se mluvčí, umělci a básníci třídy, která rovněž má před sebou nesplněné sociální poslání. Jsou to umělci a básníci proletariátu, který prosazuje svoje práva revolučním bojem proti měšťáctví. Mluvčí této třídy však nežádají si rovné právo v produkci, ani účast na právu moci, nýbrž zespolečenštění produkce, veškeru moc pracujícím — proletářskou diktaturu jakožto most přechodu k pracující, beztřídní společnosti.

Básníci a umělci měšťáctví přestali už dávno hlásat rovnost, volnost a demokracii, protože volnými již dlouho jsou a svobodu by mohli tudíž přiznat jen proletářům. Proto si žádají jistotu vlastnictví, klid, pořádek a ochranu své kultury před bořící revolucí.

A přece existují básníci a umělci, publicisté a učenci, kteří nejsou ani měšťáky, ani revolucionáři, kteří žádají neodvislost (od čeho?) a svobodu slova (pro koho?). Vládoucí jsou podle jejich mínění reakcionáři, politicky revoluční bojovníky po-

kládají však za stranické fanoušky a dodavatele politického propagačního materiálu.

Kdo a co vlastně jsou tito tzv. „neodvislí“ nedalo se doposud přesně říci. Avšak nyní, kdy začíná poslední akt proletářského boje, počínají se tito publicisté odkrývat. Poznáváme je, služebníky vládnoucích, převlečené literární agenty provokatéry, kteří přebíhají před bitvou.

Panaít Istrati, Wilhelm Herzog, redaktoři Humanité, redaktoři Rudého práva — ztracení synové se navrátili.

V Praze bylo dokonce možno vyměnit redakční stůl Rudého práva za stejný stůl v redakci Českého slova, po kterémžto aktu následovalo udělení státní ceny. Jeden po druhém se odhalují; všechny levě orientované časopisy i kroužky. Levý spisovatel, jehož Jahrgang 1902 je právě přeložen do češtiny, Ernst Glaeser, píše v pařížském Mondu (citováno z Linkskurve, Berlin):

„Umění nesmí se zastavit u nějaké společenské teorie, tak, jak to na nás požadují oficiální revolucionáři. Umění musí prostě představovat to, co je, bez zřetele na cíl, bez zřetele na spisovatelovo stanovisko či sympatie spisovatelovy. Kapitalismus a komunismus mají stejné rozměry vzájemně nahraditelné, věci samy se nemění, nýbrž pouze jejich nápisy.“

O stanovisku a úloze básníka vyslovil se Štyrský zcela podobně jako Glaeser v Mondu.

Je nyní samozřejmé, že s posledním zostřeným, k rozhodnutí spějícím sociálním bojem dojde k novému projednávání o tzv. „levém stanovisku v literatuře“. Pilňak, jeden z nejlepších nových ruských spisovatelů, musel si nechat líbit nařčení z kontrarevolučního smýšlení, ostatně zcela správně, protože kreslí jenom — skutečně stávající potíže socialistické výstavby a udušený plamen romantiky občanské války v zastrčeném provinciálním ruském městě. To všechno líčí opravdově a životně. „Jenom bez proporcí“, jak poznamenal Radek.

Skutečně levý spisovatel však vidí nesporný postup výstavby, rození, těžké rození docela nové budoucnosti, která za každou cenu musí být vybojována.

Všichni tito levičáci tloukli na své právo básnické svobody, na své právo neodvislosti ve světě, jehož zřízení a bytí lze rozpoznat pouze v zrcadle jeho bojových maxim a základních hospodářsko-vědeckých poznatků, které však nevedou jenom k správné představě světa a společnosti, nýbrž též k stranicko-politickému a stranicko-fanatickému semknutí.

Ovšem, naši levičáci provozují kritiku na dnešním státu. Lze je dokonce získat k boji proti cenzuře, poprosíme-li je pěkně. Čteme-li jejich časopisy, jsme neustále překvapováni jejich čerstvou, duchaplnou pohotovostí, s jakou oni bijí do hnijícího, šosáckého vrtáctví, které naše doba již nechápe a které stále ještě hnízí v secesních činžácích místo v betonem zářících Corbusierových strojích na bydlení. Oni místo aby ukazovali na základní tendenci všeho státního duchovního podnikání, na měšťácký třídní kapitalistický charakter, ukazují duchaplně a ironicky na šosáka a dávají svým časovým socialistickým vyzváněním velkoměšťákovi rady, jichž potřebuje.

Oni jsou kritiky buržoazie, jíž pomáhají zdokonalovat její systém. Oni jsou představiteli povrchu skutečností, které jich neprosvětli k jejich souvislosti. Na jedné straně prokazují tudíž vládnoucí třídě službu, na druhé straně zanášejí zmatek do revolučního boje. Ve své výlučné pýše říkají si však, že jsou neodvislí od prava i leva, že jsou volné básnické bytosti pravdy a skutečnosti.

Když E. E. Kisch vystoupil z redakce „levé“ Neue Bücher-schau, Berlin, a když mu Gerhart Pohl, její vydavatel, řekl:

„Vzduch však, v němž mistr uzrává, je chladný a holý horský vzduch neodvislosti, jež každé plíce nesnášejí. Pokusíme se jako neodvislí spisovatelé s vědomím své odpovědnosti

a jasně podporovat vše veliké, co má cenu pro budoucnost, nejdříve tedy dobré síly pracující třídy, a potírat to, co je poťouchlé, nízké a hloupé — tudíž někdy i opatření naší strany...“

odpověděl, že „příslušnost k straně podmiňuje nepřetržitý styk s proletariátem a tato živá souvislost s vynořující se třídou každému dopomůže spatřit skutečný svět a jej od zdánlivého světa rozpoznat. Vládnoucí pak nařizují tento zdánlivý svět zbásnit a popisovat. Tuto činnost pak titíž vládnoucí prohlašují za čisté umění. My však nechceme mít nic společného s tímto čistým uměním.“

Julius Fučík: POZNÁMKY

F. X. Šalda ve svém Zápisníku zasáhl do diskuse o „čistotě generace“ obsáhlou poznámkou, v níž zrekapituloval události i názory, řekl, co na nich vidí dobrého, co špatného, co se mu zdá správné, co se mu zdá nesprávné, a zaujal velmi moudré stanovisko, jako člověk, stojící vně celého případu — stanovisko vyčkávací. Tenhle projev především se mi nezdá definitivní. Říci své přesné slovo v této diskusi je, myslím, Šaldovou povinností. Je však ještě jiná věc v jeho poznámce, na niž je třeba reagovat. Šalda totiž věří, že Hora, Majerová, Olbracht, Vančura atd. byli opravdu vyloučeni nějakým fatálním polbyrem z komunistické strany, aniž měli příležitost objasnit své stanovisko a obhájit svůj názor. Už to skoro mrzí vyvracet toto nedorozumění, které ovšem u toho, kdo to na své kůži prodělával, není nedorozuměním, ale nepoctivým manévrem. Nikoliv, oni měli možnost hájit svůj názor, ale neměli, co by hájili — leda národně sociální nebo sociálně demokratický program. Proto musilo dojít k tomu, že se Hora octl v Českém slově a Seifert v Právu lidu, a proto také Šalda z těchto faktů zcela správně, třeba jen s otázkou, odvozuje, že sedm manifestantů opravdu žádný socialistický výboj nespojuje. Vyvodit z toho důsledky pro posouzení jejich vystoupení ovšem Šaldovi znemožňuje víra v jejich mučednictví.

Ve 4. čísle Odeonu odpovídá Jindřich Štyrský na